

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Coperta: Mona Velciov

Traducerea a fost făcută după originalul în limba sârbă: Nikolaj Velimirović, *Rat i Biblija*, Svetosavska Književna zajednica, Beograd, 1997.

© Editura Sophia,
pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

NICOLAE VELIMIROVICI, sfânt

Războiul și Biblia/ Sfântul Nicolae Velimirovici; trad. din limba sârbă de Adrian Tănăsescu-Vlas. – Ed. a 2-a, rev. – București: Editura Sophia, 2010
ISBN 978-973-136-216-8

I. Tănăsescu-Vlas, Adrian (trad.)

Repere biografice

Sfântul Ierarh Nicolae s-a născut pe 23 decembrie (stil vechi) 1880, ziua prăznuirii Sfântului Naum al Ohridei, unul dintre ucenicii Sfinților Chiril și Metodie, în satul Lelić de lângă Valjevo. Părinții săi, Dragomir și Katarina, erau oameni simpli, lucrători ai pământului, însă creștini evlavioși. La scurtă vreme după naștere a fost luminat cu Sfântul Botez, primind numele de Nikola.

De la mama sa, micul Nikola a primit temelia creșterii creștinești, primele învățături despre credința ortodoxă. Adeseori ea îl ducea pentru închinare și împărtășire la Mănăstirea Ćelje, aflată la nu mai mult de 4-5 km de locuința ei. Duhul de rugăciune de acasă și de la mănăstire s-a sălășluit pentru totdeauna în sufletul de copil al viitorului ierarh.

Nikola a început să învețe la Mănăstirea Ćelje, unde tatăl său l-a dus ca să deprindă cititul și scrisul în vederea propășirii sale lumești. Pronia lui Dumnezeu însă avea o menire mai înaltă pentru copil. Acesta se deosebea printr-o mare aplecare spre învățătură. Ferindu-se de a lua parte la zburdălniciile copiilor de vârsta sa, se însingura pentru a se ruga și a citi.

Râvna și înzestrarea sa au fost observate de către dascălul său, Mihajlo Stuparević, care l-a îndrumat spre gimnaziul din Valjevo, unde Nikola s-a arătat de departe cel mai bun elev.

După terminarea clasei a șasea de gimnaziu, Nikola a vrut să dea admitere la Academia de război, însă a fost respins de comisia medicală. Și aici a fost mâna Proniei, care îl îndrepta pe tânăr spre altă cale, aceea de ostaș al Împăratului Ceresc, fiindcă îndată după ce a fost respins de comisie, Nikola și-a depus actele la Facultatea de Teologie din Beograd, unde a și fost primit – deși nu fără greutate, căci avea auz muzical slab.

Ca student la Teologie a fost neîntrecut de-a lungul tuturor anilor de studiu, dobândind mari reușite la

învățătură ca urmare atât a înzestrării firești primite de la Dumnezeu, cât și a silinței sale de a studia sistematic și trainic. Pe lângă manuale, citea numeroase creații ale literaturii lumești. Până la 24 de ani, el parcursese operele lui Petar Njegoš (conducător al Muntenegrului, mare om de rugăciune, de litere și de stat, canonizat de Biserica Sârbă), Shakespeare, Goethe, Victor Hugo, Nietzsche, Marx, Pușkin, Tolstoi, Dostoievski și ale altora. Prin darul său oratoric, tânărul Nikola îi uimea atât pe colegi, cât și pe profesori.

În vremea studenției Nikola a dus-o greu și, din pricina condițiilor aspre de viață, s-a îmbolnăvit de scrofuloză (tuberculoză ganglionară), care l-a chinuit ani de zile. După absolvirea Teologiei, a fost scurtă vreme profesor în satele Dracić și Leskovița de lângă Valjevo, unde a cunoscut îndeaproape viața și sufletul țăranilor sârbi și unde s-a împrietenit cu preotul Sava Popović, pe care îl ajuta în treburile parohiei. Vacanțele de vară, la sfatul doctorului, și le petrecea la mare, unde a făcut cunoștință și a descris cu dragoste viața muntenegrenilor și dalmatinilor.

După această perioadă, Nikola a fost ales de către Biserică să meargă ca bursier în Rusia sau Europa ca să își continue studiile. El a ales să meargă în Europa, la Facultatea vechilor catolici din Berna, după care a studiat în Germania, Anglia și Elveția, iar ceva mai târziu și în Rusia. Pretutindeni unde a mers a strâns cu aviditate cunoștințe și astfel a dobândit cea mai cuprinzătoare și mai bună educație posibilă în acea vreme. Cu duhul său el a pătruns și înțelepciunea tainică a Orientului – a lumii musulmane, a Extremului Orient și a Indiei. Toată cunoașterea adunată din multe surse a prelucrat-o în sine pentru a o dăruir celorlalți limpezită și îmbogățită. Fiecare scriere, fiecare cuvântare a lui poartă pecetea unei rare erudiții și profunzimi a gândirii.

Nikola și-a încununat studiile de la Berna, în cel de-al 28-lea an de viață, cu un doctorat în teologie, susținându-și disertația cu titlul: „Credința în Învierea lui Hristos ca dogmă fundamentală a Bisericii Apostolice”. Se poate spune, de altfel, că întreaga lui viață a stat sub semnul Crucii și Învierii lui Hristos. Anul ce a urmat, 1909, Nikola

l-a petrecut la Oxford, unde și-a pregătit doctoratul în filosofie cu o teză despre Berkeley, pe care a susținut-o la Geneva, în franceză.

După întoarcerea din Europa, Nikola s-a îmbolnăvit grav de dizenterie în toamna anului 1909. În spital a zăcut vreo șase săptămâni, timp în care spunea: „Dacă slujirea mea este de vreun folos lui Dumnezeu, El mă va mântui.” Atunci a făgăduit lui Dumnezeu că dacă va scăpa cu viață va intra în monahism, slujind astfel lui Dumnezeu, Bisericii și poporului său – ceea ce a și făcut, călugărindu-se în Mănăstirea Rakovița cu numele de Nicolae și fiind mai apoi hirotonit ca preot (20. XII.1909), punându-se pe sine, cunoștințele și capacitățile sale în slujba lui Dumnezeu și a poporului ortodox.

După întoarcerea de la studii trebuia, după legile de atunci, să își echivaleze diplomele; însă dat fiind că nu avea studiile gimnaziale complete, a trebuit să dea examen de echivalare a claselor a șaptea și a opta. După cuvintele unui membru al ei, comisia, „ascultând expunerea lui despre Hristos, a rămas uluită și nu l-a mai întrebat nici un cuvânt”.

Înainte de a deveni suplinitor în Facultatea de Teologie, a fost trimis de patriarhul Dimitrie în Rusia, unde a petrecut un an de zile, călătorind și făcând cunoștință cu viața bisericească rusă, cu sufletul rusului și cu odoarele lui sfinte. În această perioadă a scris și prima sa lucrare de amploare: studiul „Religia lui Njegoș”.

Ca suplinitor la Facultatea de Teologie Sfântul Sava din Beograd, Nicolae a predat filosofie, logică, psihologie, istorie și limbi străine. Pentru el însă zidurile Facultății de Teologie erau prea strâmte. Ca atare, a început să scrie, să țină cuvântări și să publice. Tânărul și învățatul ieromonah a început să țină predici strălucite prin bisericile din Beograd și din alte locuri de pe cuprinsul Serbiei, să țină lecții în felurite locașuri de învățământ. Vorbea în principal pe teme de viață – dar după o metodă și niște principii nemaivăzute până atunci, și ca atare cutremurătoare pentru intelectualitatea Serbiei din acea vreme. Totodată, Nicolae a început să publice în periodicele bisericești și de cultură articolele, convorbirile și studiile sale despre Njegoș, despre Nietzsche și despre

Dostoievski, precum și despre teme filosofico-teologice.

Prin participarea sa la viața religio-bisericească și națională, Nicolae a stârnit admirația și respectul multora, dar n-a scăpat nici de ură și invidie. Nu numai Serbia și Belgradul, ci și celelalte ținuturi iugoslave vorbeau pe atunci de tânărul și cărturarul ieromonah. Astfel, în anul 1912 a fost invitat în Sarajevo la festivitatea gazetei „Prosveta” („Cultura”), unde a însuflețit tineretul din Bosnia-Herțegovina și a făcut cunoștință cu reprezentanții cei mai însemnați ai sârbilor de acolo, aflați sub robia austriacă. Sunt vestite cuvântările sale de atunci, în care îndemna ca „sârbii bosniaci, cu dragostea și inima lor mare, să anexeze Serbiei Bosnia” – drept care, stârnind nemulțumirea autorităților austriace, la întoarcere a fost dat jos din tren la Zemun și reținut câteva zile. Aceleași autorități austriace nu i-au permis în următorul an să meargă la Zagreb și să vorbească la festivalul Njegoș de acolo, dar cuvântarea lui tot a ajuns la Zagreb și a fost citită.

În curând, Serbia a pășit pe calea multipătimitoare a războaielor de eli-

berare și de unire a sârbilor și a celorlalte popoare iugoslave. În zilele hotărâtoare ale războiului, din 1912 până în 1918, Nicolae a susținut o vie activitate, întărind și mângâind prin cuvântul și fapta sa pe luptători și restul poporului sârb pătimitor (salariul său l-a cedat statului pentru toată durata războiului). El a luat parte activă și la viața bisericească din vremea războiului, cu toate că nu se abținea de a face observații critice la adresa anumitor personalități bisericești. Critica lui era însă mereu pozitivă și așa a rămas întotdeauna. Duhul prorocesc al acestui apostol și păstor era cu mult deasupra potrivnicilor și pizmașilor săi, de care nu a fost lipsit nici în timpul vieții, nici după moarte.

În luna aprilie a anului 1915, guvernul sârb l-a trimis pe Nicolae din Niș în America și Anglia (unde a rămas până în aprilie 1919) pentru a promova interesele naționale sârbe și iugoslave. Cu înțelepciunea și elocvența proprii lui, folosindu-și buna cunoaștere a limbilor străine și popularitatea, Nicolae a înfățișat aliaților Golgota Serbiei, vorbind și despre punctele slabe ale poporului sârb, pe care propagan-

da austro-ungară le exagerase, dar și despre virtuțile sufletului sârbesc, pe care dușmanii sârbilor le ascundeau. El a ținut în America, apoi în Anglia, o mulțime de conferințe în biserici, universități, hoteluri și alte instituții, luptându-se prin această metodă pentru salvarea și unirea poporului sârb și a popoarelor iugoslave. În urma cuvântărilor sale, un mare număr de voluntari din America au plecat pe frontul de la Salonic, așa încât nu este neîntemeiat gândul comandantului englez al armatei de acolo că „părintele Nicolae a fost a treia armată”, de partea sârbă și iugoslavă. În aceeași perioadă, Nicolae a sprijinit și ideea unirii tuturor Bisericilor creștine, și a legat prietenii în Biserica anglicană și cea episcopală. Totodată, el ajuta micul grup de studenți sârbi de la Oxford, cărora le și predă.

După terminarea războiului, în vreme ce încă se afla în Anglia, a fost ales (12/25 martie 1919) ca episcop de Žiça, apoi transferat la scurtă vreme, spre sfârșitul lui 1920, în eparhia Ohridei. În acel an a fost trimis în numeroase misiuni bisericești și politice: la Atena și Constantinopol, în Anglia și Ame-